

С. І. Головащенко // Магістеріум. Історико-філософські студії. Випуск 23. К. : «КМ Академія», 2006. – С. 55-62.

2. Гумбольдт В. Язык и философия культуры – М. : Прогресс, 1985. – С. 312.

3. Острозька Біблія. – Львів: Благодійний фонд «Книга», 2006, с. 5-6.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-280-0-31>

Старик О. В.

викладач,

Відокремлений структурний підрозділ

Кам'янець-Подільський фаховий коледж

Навчально-реабілітаційного закладу вищої освіти

«Кам'янець-Подільський державний інститут»

КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЗДОБУВАЧІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНІЙ НАУКОВІЙ ПАРАДИГМІ

Нові умови життя, які склалися за останні два десятиліття радикально змінили погляди як спеціалістів, так і широкої громадськості на вивчення й володіння іноземними мовами. Станом на сьогодні сучасному суспільству потрібні вже не просто знавці і перекладачі кількох іноземних мов, а спеціалісти широкого профілю з міжнародного й міжкультурного спілкування. Все більш очевидним стає той факт, що жодна сфера діяльності людини не може обійтися без використання мовних ресурсів, які акумулювали в собі досвід і знання попередніх поколінь конкретної мовної спільноти.

Сучасний стан української освіти характеризується реформуванням і модернізацією освітньої галузі згідно європейських вимог, що сприяє її розвитку, вдосконаленню, створенню відповідних умов для якісної підготовки конкурентноспроможних фахівців як на вітчизняному, так і на міжнародному ринку праці. Пріоритетним напрямом освітньої діяльності у закладах передвищої освіти визначено формування у майбутніх спеціалістів ключових, галузевих, предметних та життєвих компетентностей, які є критерієм результативності навчання. Тому, наразі спостерігається переорієнтація традиційної системи освіти на компетентнісно-орієнтовану, спрямовану на задоволення як особистісних потреб здобувачів освіти, так і соціальних, професійних,

культурних потреб суспільства. Підготовка майбутніх фахівців різних спеціальностей планується відповідно до профілю, а особливе місце надається комунікативній компетентності, міжкультурній комунікації, оскільки саме ці компетентності дозволяють забезпечувати зайнятість спеціаліста та його особистісний розвиток.

Науковцями і практиками проведено чимало досліджень з проблеми формування комунікативної компетентності особистості; актуальні питання висвітлюють у своїх працях як вітчизняні, так і зарубіжні вчені: М. Айзенбарт, Н. Бабич, Ф. Бацевич, А. Богуш, М. Вашуленко, М. Галицька, Н. Головань, О. Горська, Н. Жигилій, Ю. Жуков, Л. Зінченко, Ю. Ємельянов, О. Іванова, О. Корніяка, І. Ланова, Л. Мамчур, Л. Мацько, С. Ніколаєва, Т. Олійник, М. Пентилок, Л. Петровська, О. Прокопова, К. Рудніцька, І. Румянцева, Г. Сагач, Д. Ушаков, інші. Ними визначено поняття комунікативної компетентності, проаналізована структура і зміст комунікативності, розроблені методики керування процесом формування мовленнєвих умінь і навичок [4].

Так, більшість науковців пояснюють комунікативну компетентність як здатність особистості встановлювати і підтримувати необхідні контакти з іншими людьми, уміння змінювати глибину і коло спілкування, розуміти і бути зрозумілим для інших в процесі спілкування [1].

Комунікативна компетентність – це структурний феномен, що містить як складові цінності, мотиви, установки, так і соціально-психологічні стереотипи, знання, уміння й навички; насамперед, це вміння вести розмову (спір); вміння сприймати і розуміти іншу людину; вміння соціальної взаємодії; вміння самопрезентації; здатність до володіння інтонацією, мімікою і пантомімікою тощо [7].

На думку О. Прокопової, людина, у якої на високому рівні сформована комунікативна компетентність уміє: доцільно використовувати засоби рідної та іноземних мов в практиці живого спілкування; наводити переконливі аргументи в процесі розмови; орієнтуватися в різноманітних ситуаціях спілкування; комунікативно виправдано добирати вербальні й невербальні засоби і способи для оформлення власних думок, почуттів у різних сферах спілкування; встановлювати і підтримувати контакти з співрозмовниками, змінювати стратегію, мовленнєву поведінку залежно від комунікативної ситуації; використовувати досвід особистої відповідальності за власну комунікативну поведінку, вимоглива до свого мовлення [7].

У структурі комунікативної компетентності студентів закладів фахової передвищої освіти виділяють основні компетенції, а саме:

– іншомовну комунікативну компетенцію – здатність спілкуватися іноземною мовою, використовуючи її як інструмент професійної діяльності й професійного пізнання; уміння користуватися іноземною фаховою літературою, передавати й обмінюватися думками в різноманітних професійних і життєвих ситуаціях у процесі взаємодії з представниками інших країн, дотримуючись системи мовних і мовленнєвих норм; здатність вибирати комунікативну поведінку, адекватну автентичній ситуації спілкування;

– професійну компетенцію – володіння фаховими знаннями, уміннями і навичками, професійним мисленням, опанування спеціальними термінами певної галузі, розуміння особливостей професійної діяльності, загальної культури фахівця;

– стратегічну компетенцію – досконале володіння стратегіями вербального та невербального спілкування в процесі обміну інформацією для компенсування нерозуміння чи незнання мовного коду.

– соціальну компетенцію – здатність робити правильний вибір моделей мовленнєвої поведінки та набору мовленнєвих дій для досягнення поставленої комунікативної задачі [2].

Все це дозволяє забезпечити ефективне спілкування з різними людьми, побудувати гармонійні міжособистісні стосунки.

Комунікативна компетентність насамперед передбачає розширення наукового кругозору здобувача освіти, вдосконалення самоосвіти та саморозвитку, вміння застосовувати теоретичні знання в практичній діяльності, вільне володіння рідною та іноземними мовами, вдосконалення ділового етикету, розвиток загальної культури. Зауважу, що основні складові комунікативної компетентності здобувачів освіти різних спеціальностей формуються в процесі вивчення навчальних дисциплін соціально-гуманітарного циклу підготовки фахівців, при умові дотримання взаємоповаги, толерантності, взаєморозуміння, терпимості та з використанням особистісно-орієнтованих технологій навчання.

Комунікативна компетентність передбачає не лише наявність у здобувача освіти знань, умінь і навичок спілкування, а й готовність до адекватного й ефективного використання їх у житті та професійній діяльності. Сформовані на високому рівні основні компетенції даного феномену (іншомовна, професійна, стратегічна, соціальна) у здобувачів освіти в процесі навчання сприяє їхньому особистісному розвитку та саморозвитку, успіхові у професійній сфері діяльності, а також дає змогу стати активним учасником у багатьох соціальних сферах.

Список використаних джерел:

1. Бацевич Ф. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. Київ: Видавничий центр «Академія», 2004. 344 с.
2. Галицька М. Складові комунікативної компетентності студентів вищих навчальних закладів. Освітологічний дискурс, 2015, № 2 (10). С. 39–48.
3. Корніяк О.М. Комунікативна компетентність сучасного фахівця – педагога і психолога. Гуманітарний вісник ДВНЗ «ПереяславХмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», 2013. Вип. 30. С. 544 – 551.
4. Ланова І.В. Формування мовленнєвої компетентності студентів – актуальна проблема вищої школи. Науковий вісник кафедри Юнеско КНЛУ. Серія Філологія. Педагогіка. Психологія. Випуск 26, 2013. С. 216– 219.
5. Прокопова О.П. Мовленнєво-комунікативна компетентність як одна із складових професійного становлення фахівця. Дидактична модель управління дієвою фаховою підготовкою. С.56.
6. Сенченкова Т. Комунікація як чинник діалогу культур [Електронний ресурс] / Т. Сенченкова // Держава і суспільство. – С. 379-384. – Режим доступу до журн.: <http://www.scribd.com/doc/53461757/D0%9A%D0%9E%D0%9C%D1%83%D0>.
7. Фоменко Т.М. Визначення поняття «соціокультурна компетентність» у сучасній парадигмі вищої школи. Засоби навчання та науково-дослідної роботи. Випуск 42, 2014. С. 149–156.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-280-0-32>

Стаценко О. М.

*доктор філософії за спеціальністю «Філологія»,
запрошена науковиця Університету імені Ф. Шиллера, Йена*

ПОНЯТТЯ «БЕЗПЕКА» У МІЖКУЛЬТУРНІЙ КОМУНІКАЦІЇ

Експлікація феномену безпеки як однієї з першочергових потреб людини потребує розгляду з позицій антропоцентризму. У всіх мовах вербалізація цього поняття має певне обґрунтування, сформоване з урахуванням ментальності конкретного етносу. Тому прототипи поняття «безпека» в різних мовах будуть неоднозначними і, відповідно, матимуть національно-культурне маркування.